מדרש · אגדה · בתי מדרשות · חלק א

מדרש כתפוח בעצי היער

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מדרש כתפוח בעצי היער

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מדרש-כתפוח-בעצי-היער/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

אות א 4
אות ב 4
אות ג 4
אות ד 5
אות ה 5
אות ו 5
אות ז 6
אות ח 6
אות ט 6
אות י 7
אות יא 7
אות יב 7
אות יג 7
אות יד 7
אות טו 8
אות טז 9
אות יז 9
אות יח 9
אות יט 10
אות כ 10

אות א

א כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים (שיר השירים ב ג) זה משה רבינו עליו השלום בשעה שנגלה לו הקדוש ברוך הוא בחורב אמר לו לך והוציא את עמי בני ישראל ממצרים כי צעקתם באה אלי וגם זכרתי את הברית ואת החסד ואת השבועה שנשבעתי לאברהם עבדי שנאמר (בראשית טו יד) וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי אמר משה רבינו עליו השלום לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים (שמות ג יא) אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה אמרת מי אנכי והשפלת עצמך חייך אני מכבדך שנאמר (משלי כט כג) ושפל רוח יתמוך כבוד ואני אתן את כל השרים בידך ואני אעלה אותך לשמים ותראה כסא כבודי ואראה לך את כל המלאכים שבשמים:

אות ב

ב באותה שעה צוה הקדוש ברוך למ"ט ש"ה ואמר לו לך והביא את משה עבדי לשמים וקח עמך מלאכים חמשה עשר אלף מימינו וחמשה עשר אלף משמאלו בשמחה בשירים בתופים ובמחולות ותאמרו שירה לפני משה עבדי אמר מ"ט לפני הקדוש ברוך הוא אינו יכול משה לעלות אל המלאכים מפני שיש במלאכים שרי אש והוא בשר ודם אחר כך צוה הקדוש ברוך הוא למ"ט ואמר לו לך הפוך את בשרו ללפידי אש וכוחו ככח גבריאל בא מ"ט אצל משה כשראהו משה מיד נתירא אמר לו מי אתה אמר לו אני חנוך בן ירד אבי אביך שלחני הקדוש ברוך הוא להעלותך אצל כסא כבודו אמר משה למ"ט אני בשר ודם ואיני יכול להביט במלאכים ואחר כך עמד והפך את בשרו ללפידי אש ועיניו לגלגלי מרכבה וכוחו ככח המלאכים ולשונו לשלהבת והעלה את משה לשמים ועמו המלאכים חמשה עשר אלף מימינו וחמשה עשר אלף משמאלו ומ"ט ומשה באמצע:

אות ג

ג הלך משה לרקיע ראשון שהוא דומה ליום ראשון בשבת וראה המים עומדים שורות שורות והרקיע כולו חלונות כל חלון וחלון שם המלאכים עומדים על המים למעלה בגדולתו של הקדוש ברוך הוא שאל משה למ"ט אמר ליה מה הם אלו החלונות אמר לו אלו החלונות חלונות תפלה חלונות בקשה חלונות בכיה חלונות שמחה חלונות שובע חלונות רעב חלונות עושר חלונות עניות חלונות מלחמה חלונות שלום חלונות הריון חלונות לידה וראה החלונות עד אין חקר ואין מספר:

אות ד

ד הלך משה לרקיע שני שהוא דומה ליום שני בשבת וראה שם מלאך אחד ושמו נוריאל והוא שלש מאות פרסאות וחמשים רבוא מלאכים עומדים לפניו כולם מאש ומים ופניהם כלפי מעלה ואומרים שירה לפני הקדוש ברוך הוא שנאמר (תהלים קמה ג) גדול ה' ומהולל מאד שאל משה למ"ט ואמר לו מה הם אלו המלאכים אמר לו אלו המלאכים הממונים על העץ ועל הרוח ועל הגשמים והולכים ועושים רצון קונם וחוזרים למקומם ומשבחים להקדוש ברוך הוא אמר משה למ"ט למה הם עומדים ופניהם למעלה כלפי הקדוש ברוך הוא אמר לו מ"ט מיום שבראם הקדוש ברוך הוא כך הם לא זזו ממקומם:

אות ה

ה הלך משה לרקיע שלישי שהוא דומה ליום שלישי בשבת וראה שם מלאך אחד ושמו נוריאל וגובהו מהלך חמש מאות שנה ויש לו שבעים אלף ראש וכל ראש וראש יש לו שבעים אלף פה וכל פה ופה יש לו שבעים אלף לשון וכל לשון ולשון יש לו שבעים אלף דיבור ועמו עומדים שבעים אלף רבוא מלאכים וכולם מאש לבנה וכולם משבחים לפני הקדוש ברוך הוא שאל משה למ"ט ואמר לו מה הם אלו המלאכים ומה שמם אמר לו שמם אראלים הממונים על העשבים ועל האילנות ועל הפירות והדגן כולם הולכים לעשות רצון קונם וחוזרים למקומם:

אות ו

ו הלך משה לרקיע רביעי שהוא דומה ליום רביעי בשבת וראה לשם בית המקדש בנוי עמודיו מאש אדום וראה שם המלאכים נכנסים ומשבחים להקדוש ברוך הוא כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קג כ) ברכו ה' (כל) מלאכיו גבורי כח שאל משה למ"ט ואמר לו מה הם אלו אמר לו אלו המלאכים הממונים על כל ארץ ועל השמש ועל הירח ועל הכוכבים ועל המזלות ועל עשרים ושנה גלגלים וכולם אומרים שירה וראה בו כוכבים גדולים וכל כוכב וכוכב מלא כל הארץ שם האחד נוגה ושם השני מאדים אחד על גב [השמש] ואחד על גב הירח שאל משה למ"ט אמר לו מה הם עומדים זה על זה אמר לו זה על גבי השמש בקיץ שיקרר העולם מחמימותו ואחרת שהיא על גב הירח בחורף שיחמם העולם מקרירות:

אות ז

ז הלך משה לרקיע חמישי שהוא דומה ליום חמישי בשבת וראה לשם מלאכים חציים מאש וחציים משלג שלג למעלה ואש למטה והקדוש ברוך הוא משים שלום ביניהם ואין אחד מכבה חבירו שנאמר (איוב כה ב) עושה שלום במרומיו וכולם משבחים לפני הקדוש ברוך הוא אמר משה למ"ט מה הם אלו עושים אמר לו מיום שבראם הקדוש ברוך הוא כך הם אמר לו מה שמם אמר ליה אראלים שמם הנקראים אישים שנאמר (משלי ח ד) אליכם אישים אקרא:

אות ח

ח הלך משה לרקיע ששי שהוא דומה ליום ששי בשבת וראה שם מלאך אחד ושמו אוריאל אורכו כמהלך חמש מאות שנה והוא צורתו כולו ברד ועומדים עמו אלף אלפי אלפים וריבי רבבות מלאכים וכולם משבחים לפני מי שאמר והיה העולם שנאמר (תהלים יט ב) השמים מספרים כבוד אל אמר לו אלו המלאכים הנקראים עירין וקדישין:

אות ט

ט הלך משה לרקיע שביעי שהוא דומה ליום שבת וראה שם שני מלאכים קשורין בשלשלאות של אש שחורה ואדומה וכל אחד ואחד מהלך חמש מאות שנה שאל משה למ"ט אמר לו מה הם אלו ומה שמם אמר לו שמם אף וחימה ובראם הקדוש ברוך הוא משמש ימי בראשית לעשות רצון בוראם אמר משה למ"ט אני מפחד מאלו המלאכים ולא אוכל לראות פניהם ומיד עמד מ"ט וחבק את משה ואמר לו משה משה אוהב ה' עבד ה' אל תירא ואל תחת מהם מיד נתקררה דעתו של משה ואחר כך ראה מלאך אחד משונה בצורתו מכל המלאכים וגובהו מהלך חמש מאות שנה והוא חגור במתניו בשני מקומות מכף רגלו ועד קדקדו מלא עינים של אש וכל מי שרואה אותו נופל על פניו מרוב הפחד שאל משה למ"ט ואמר לו מי הוא זה אמר לו סמאל הלוקח נפשות אמר לו משה להיכן הוא יורד אמר לו ליטול נשמתו של איוב הצדיק אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא תמסרני ביד זה המלאך:

אות י

י וראה המלאכים עומדים לפני הקדוש ברוך הוא ויש לכל אחד ואחד שש כנפים בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף בשתים יכסה פניו כדי שלא יראו פני שכינה ובשתים מכסים גויותיהם ובשתים מעופפים ומשמשים לפני הקדוש ברוך הוא ואומרים קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו וכל כנף וכנף מהלך חמש מאות שנה ורוחבו מסוף העולם ועד סופו שאל משה למ"ט ואמר לו מה שמם אמר לו שרפים עומדים ממעל וראה ארבעה מלאכים נושאים כסא הכבוד אמר משה למ"ט מה שמם אמר לו חיות הקודש:

אות יא

יא ואחר כך ראה משה מלאך אחד שמו זגזגא"ל והוא מלמד תורה לנשמות בשבעים לשון והכל אומרים הלכה למשה מסיני שנאמר (דניאל ז י) דינא יתיב וספרין פתיחו ואין דיין אלא זגזגא"ל שהוא שר של תורה וחכמה ויש לו קרני הכבוד וישב משה לפניו ולמד כל עשר סודות אחר כך אמר לפני הקדוש ברוך הוא לא ארד מכאן עד שתתן לי מתנה טובה אמר לו הקדוש ברוך הוא נתתי לך את התורה שיהיו קוראים אותה על שמך שנאמר (מלאכי ג כב) זכרו תורת משה עבדי:

אות יב

יב ומנין שעלה משה למרום שנאמר (תהלים מז ו) עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר ואין אלהים אלא משה שנאמר אלהים תרגום דאלהים דיינא ואין דיין אלא משה שנאמר (שמות יח יב) וישב משה לשפוט את העם לכך נאמר (שיר השירים ב ג) כתפוח בעצי היער:

אות יג

יג אחר כך יצאתה בת קול ואמרה למשה משה אתה באת וראית כסא כבודי כך תזכה ותראה שני פרדסים אחד של גן עדן ואחד של גיהנם:

אות יד

יג אחר כך שלח הקדוש ברוך הוא לגבריאל ואמר לו לך עם משה ופתח את הגיהנם בא משה ופתח גבריאל את גיהנם וראה משה אש בוערת אמר משה לגבריאל לא אוכל

לבוא אל גיהנם מפני האש אמר לו יש אש אחרת יותר מזה ולא יזיק אש של גיהנם כשנכנס משה לגיהנם ברחה גיהנם מפני משה בא נסרגיאל שר של גיהנם ואמר למשה מי אתה אמר לו אני משה בן עמרם אמר לו זה אינו מקומך אלא מקומך בגן עדן אמר לו באתי לראות גדולתו של הקדוש ברוך הוא אמר הקדוש ברוך הוא לנסרגיאל שר של גיהנם לך עם משה והראה לו את הגיהנם וכיצד הם הרשעים בתוכה אחר כך הלך משה אחר נסרגיאל ובאו לתחילת גיהנם ראה משה בני אדם תלוים בעיניהם ותלוים באזניהם ובידיהם וברגליהם ובלשונם והנשים תלויות בדדיהם ובשעריהם וברגליהם בשלשלאות של אש אמר משה לנסרגיאל מפני מה הם תלוים בעיניהם אמר לו מפני שהביטו באשת איש ובממון חבריהם ברעה ותלוים באזניהם מפני ששומעים דברים בטלים ודברי הבלים ומסיר אזנו משמוע דברי תורה והתלוים בלשונם הם המספרים לשון הרע ומרגילים לשונם על דברים בטלים ותלוים ברגליהם מפני שהולכים ברכילות חבירו ולא הולך לדבר מצוה ולא לבית הכנסת להתפלל לבוראו ותלוים בידיהם מפני שגוזלים ממון חבריהם בידיהם וההורג את חבירו והנשים תלויות בדדיהם מפני שהם מעלים דדיהם ומניקים את בניהם ויראו הבחורים ויבאו לידי הרהור עבירה:

ואחר כך צעקה גיהנם צעקה גדולה ומרה ואמרה לנסרגיאל תן לי שאני רעב אמר לה מה אתן לך אמרה לו תן לי נשמות הצדיקים אמר לה לא יתן לך הקדוש ברוך הוא נשמות הצדיקים:

יד אחר כך ירד משה למקום אחר וראה שני רשעים תלוים ראשיהם למטה ורגליהם למעלה ומכף רגליהם ועד קדקדיהם כולם דבוקים בתולעים שחורים כל תולע ותולע חמש מאות פרסה וצועקים הרשעים מפניהם ואומרים תן לנו מות ונמות שנאמר (איוב ג כא) המחכים למות ואיננו שאל משה לנסרגיאל מה מעשיהם של אלו אמר לו ששבעו שבועת שקר והמחללים שבתות ומועדים והמבזים תלמידי חכמים והמענים יתומים ואלמנות והמעידים עדות שקר לכך מסר אותם הקדוש ברוך הוא לתולעים אמר משה לנסרגיאל מה שם המקום הזה אמר לו עלוקה:

אות טו

טו והלך משה למקום אחר וראה שני רשעים נופלים ושני עקרבים דבוקים בהם כל עקרב ועקרב יש לו שבעים אלף ראש וכל ראש וראש יש לו שבעים אלף פה וכל פה ופה יש לו שבעים אלף ראש ולענה וכל אלו העקרבים נופחים גופם ונמקו עיניהם מפחד העקרבים שנאמר (שם יא כ) ועיני רשעים (תכלנה) תכלינה שאל משה לנסרגיאל מה

מעשיהם של אלו אמר לו הם האוכלים ממון ישראל והמלבין פני חברו ברבים והמטיל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים והמוסרים בני ישראל או ממונם ביד גוים והכופר בתורת משה רבינו עליו השלום והאומר לא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם כל אלו מסרם הקדוש ברוך הוא לעקרבים אמר משה לנסרגיאל מה שם המקום הזה אמר לו טיט היון:

אות טז

טז והביט משה וראה שיני רשעים מטבורם ולמעלה בטיט ומלאכי חבלה עומדים עליהם ומכים אותם בשלשלאות של אש ומכים אותם באבנים של אש ומשברים את שיניהם מן הבקר ועד הערב ובערב מאריכים את שיניהם וביום שוברים אותם שנאמר (תהלים ג ח) שיני רשעים שברת אל תקרי שברת אלא שרבבת וצועקים הרשעים האלו בכל יום ויום שאל משה לנסרגיאל ואמר לו מה מעשיהם של אלו ואמר לו הם האוכלים נבלות וטרפות ותבשילי גוים והמשומדים והנותן כספו בנשך ומרבית לישראל והכותב שמות בקמיע בשביל גוים והעושה רמיה במאזנים ובמשקל וגונב ממון ישראל והאוכל ביום הכפורים והאוכל חלב ודם ושקצים ורמשים ולא הזהיר עצמו מאלו לכך מסר אותם הקדוש ברוך הוא ביד מלאכי חבלה:

אות יז

יז וראה רשעים אחרים חציים מאש וחציים משלג שלג למעלה ואש למטה בלילה יבא האש במקום השלג וביום יבא השלג במקום האש שאל משה לנסרגיאל אמר לו מפני מה הם חציים בתוך האש וחציים בתוך השלג אמר לו מפני שמניחים דרך הטוב והולכים בדרך הרע:

אות יח

יח ואמר נסרגיאל למשה לך וראה את הרשעים כיצד הם בגיהנם וכיצד שורפים אותם אמר לו לא אוכל ללכת אמר לו תניח אור השכינה לפניך ואל תירא כי לא ישלוט בך אש של גיהנם שנאמר (תהלים כג ד) גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע הלך משה וראה רשעים חציים מאש וחציים משלג ותולעים יורדים בגופם ועולים ועמוד אש בצואריהם ומכים אותם מלאכי חבלה ואין להם מנוחה ועליהם הכתוב אומר (ישעיהו סו כד) כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה שאל משה לנסרגיאל ואמר לו מה מעשיהם של אלו

אמר לו הבא על אשת איש והבא על הנדה והבא על אחותו והבא על הזכור והעובד עבודת אלילים והשופך דמים שלא כהוגן והמקלל אביו או אמו או רבו והאומר אני אלוה כנמרוד כפרעה וכנבוכדנצר וחירם מלך צור וכיוצא באלו שאל משה לנסרגיאל מה שם המקום הזה אמר לו טיט היון:
וראה רשעים שהם גונבים השלג ומשימים תחת אצילי׳הם כשנכנסים לגיהנם וזה שאמרו רבותינו ז"ל רשעים על פתח של גיהנם אינם חוזרים בתשובה:

אות יט

יט אחר כך עלה משה מגיהנם ואמר יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתציל עמך ישראל מן המקום הזה אמר הקדוש ברוך הוא למשה משה אין לפני משוא פנים ולא מקח שוחד כל שיעשה טוב יהיה בגן עדן וכל שיעשה רע יהיה בגיהנם שנאמר (ירמיה יז י) אני יי חוקר לב בוחן כליות:

אות כ

כ אחר כך נשא משה את עיניו וראה את גבריאל והשתחוה משה ויצא אמר הקדוש ברוך הוא לגבריאל לך עם משה והראה לו את גן עדן בא משה ונכנס לגן עדן באו שני מלאכים לפניו ואמרו לו הגיע זמנך שבאת לכאן אמר לא הגיע זמני אלא באתי לראות מתן שכרן של צדיקים בגן עדן פתחו ואמרו אשרך משה על שזכית לבא לכאן אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי אלהיו שככה בגימטריא משה כשנכנס משה לגן עדן וראה מלאך אחד שהיה יושב תחת עץ החיים ושמו שמשיאל שר של גן עדן ובא משה אצלו אמר לו מי אתה אמר לו אני משה בן עמרם אמר לו למה באת לכאן אמר לו באתי שאראה מתן שכרן של צדיקים בגן עדן אמר הקדוש ברוך הוא לשמשיאל לך עם משה והראה לו את גן עדן אחר כך תפס ביד משה והוליכו לפניו והביט משה וראה שבעים כסאות קבועות זה עם זה כולם מאבן טובה ומרגליות טובות ורגליהם מפז ומזהב נופך ספיר ויהלום וכל כסא וכסא ששים מלאכי השרת משרתים אותו ויש ביניהם כסא אחת גדולה מכולם ומאה עשרים מלאכים משמשים אותו שאל משה לשמשיאל זה הכסא למי הוא אמר לו לאברהם אביך בא משה אצל אברהם אמר לו הגיע זמנך שבאת לכאן אמר לו לאו אלא באתי שאראה מתן שכרם של צדיקים בגן עדן פתח אברהם ואמר הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו בא אצל יצחק וכך השיבו בא אצל יעקב וכך השיבו שאל משה לשמשיאל ואמר לו כמה אורכה של גן עדן אמר לו אין חקר ואין מספר לגן עדן ולכסאות שבו וכל

כסא וכסא ששים מלאכי השרת משמשים אותו ואין זה דומה לזה ויש מהם כסאות של כסף ויש מהם של מרגליות אמר לו כסא של מרגליות למי הוא אמר לו לתלמידי חכמים המצטערים עצמם בתורה וכסא של כדכד למי הוא אמר לו לצדיקים גמורים וכסא של זהב למי הוא אמר לו לבעלי תשובה וכסא של כסף למי הוא ואמר לו לגרי צדק והכסא של נחושת למי הוא אמר לו למי שהוא רשע ואביו צדיק או למי שהוא צדיק ואביו רשע כי בזכות הבן יתן לו הקדוש ברוך הוא גן עדן כמו תרח שנתן לו הקדוש ברוך הוא גן עדן בזכות אברהם והושיבו על כסא של נחושת שנאמר (בראשית טו טו) ואתה תבוא אל אבותיך בשלום וראה מעין אחד של מים חיים יוצא מתחת עץ החיים ועולה ונחלק לארבעה חלקים ובא מתחת כסא הכבוד וכלם סובבים הגן עדן מתחלתו ועד סופו ותחת כל כסא וכסא הולכים ארבע נחלים אחד של דבש והשני של חלב והשלישי של יין והרביעי של אפרסמונא דכיא וכלם הולכים מתחת רגלי הצדיקים היושבים על הכסאות וכו' וכשראה משה רבינו כל המחמדות וכל הטובות הללו שמח שמחה גדולה ואמר משה מה רב טובך אשר צפנת ליראך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם (תהלים לא כ) יצא (משם) משה רבינו והלך משם באותה שעה יצאה בת קול ואמר למשה רבינו עליו השלום משה עבד ה' נאמן ביתו כמו שראית שכרן של צדיקים שצפון להם לעתיד לבוא כך תזכה ותראה לחיי העולם הבא אתה וכל הצדיקים בבנין בית המקדש בביאת מלך המשיח לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו (גדולת משה):